

OSNOVNA PRAVILA BRIDŽA

Osnovna pravila bridža su relativno jednostavna i pristupačna igračima koji već igraju neke od igara s kartama. Međutim, i za početnike koji se prvi put sreću s pojedinim pojmovima ovladavanje osnovnom terminologijom i logikom ne bi trebalo da predstavlja veći problem.

1. Odvijanje igre

Bridž je igra za četiri igrača koji su, prema stranama svijeta, podjeljeni u dvije suparničke linije i to sjever-jug (N-S) i istok-zapad (E-W). Igra se odvija sa jednim klasičnim špilom od 52 karte (dakle, bez džokera), pri čemu je jačina karata rangirana od asa, kao najjače karte, a zatim K,Q,J,10,9,8,7,6,5,4,3,2. Pet najjačih karata (A,K,Q,J,10) se nazivaju **HONERIMA**.

Igra počinje na taj način što jedan od igrača koji se naziva **DJELILAC** (engleski: dealer) dijeli svakom po jednu kartu, počevši od igrača koji se nalazi lijevo od njega. Na taj način svaki od igrača je dobio grupu od po 13 karata koju nazivamo **LIST**, a sve podijeljene karte čine **DIJELJENJE**. Cilj igre je da bilo NS bilo EW linija sa datom kombinacijom karata ostvare optimalni **KONTRAKT** (engleski: contract-ugovor), koji se ogleda u određivanju i izigravanju odgovarajuće **BOJE** i **NIVOA** igre.

U bridžu postoji mogućnost igranja u 4 boje prema bojam karata koje su uzlazno rangirane: tref(♣), karo(♦), herc(♥) i pik(♠). Uobičajeno je da se tref i karo nazivaju minorskim, a herc i pik majorskim bojama. Kontrakt u boji se naziva **ADUTSKIM KONTRAKTOM**. Pored toga postoji mogućnost igranja i bez boje, tj. u **BEZADUTU** (NT-engleski: notrump-bezadut), a koji je po rangu jači od igranja u boji.

Nivo igre se određuje prema broju **ŠTIHOVA**. Štih se sastoji od četiri karte koje je, po jednu, licem okrenutim prema gore, odigrao svaki od igrača u jednom krugu, što znači da je ukupan broj štihova u bridžu 13. Međutim, samo je sedam nivoa igre, jer prvih šest štihova, koji se nazivaju **BUK** (engleski: book-knjiga), čine osnovicu, a odigravanje prvog nivoa zahtjeva da se osvoji 7 štihova, drugog osam štihova itd. Najviši, sedmi nivo zahtjeva da se osvoji svih 13 štihova.

Na osnovu navedenog nije teško zaključiti da najniži mogući nivo igre predstavlja 1 tref (1♣), a najviši 7 bezaduta (7NT) ili, šematski prikazano:

Nivo igre	Mogući kontrakti					Potreban broj štihova
7. NIVO	7♣	7♦	7♥	7♠	7NT	13
6. NIVO	6♣	6♦	6♥	6♠	6NT	12
5. NIVO	5♣	5♦	5♥	5♠	5NT	11
4. NIVO	4♣	4♦	4♥	4♠	4NT	10
3. NIVO	3♣	3♦	3♥	3♠	3NT	9
2. NIVO	2♣	2♦	2♥	2♠	2NT	8
1. NIVO	1♣	1♦	1♥	1♠	1NT	7

Vrednovanje rezultata vrši se na bazi osvojenih zajedničkih štihova parova pojedinih linija.

Sam proces igre u bridžu sastoji se od dvije faze, i to:

- LICITACIJE i
- IZIGRAVANJA

Licitacija počinje od igrača koji je dijelio karte i nastavlja se redom u lijevo. Licitacija predstavlja sistem dozvoljenih konvencionalnih govora kojima igrači saopštavaju informacije o svojim listovima.

Na osnovu ovih informacija parovi procjenjuju visinu i boju kontrakta od koga očekuju da će im donijeti najbolji mogući rezultat. Igračima stoje na raspolaganju sljedeće mogućnosti govora:

- **PASS** (ili dalje);
- **LICITACIJA BOJE ILI BEZADUTA NA ODGOVARAJUĆEM NIVOU** (npr.: 1 herc, 2 bezaduta i sl.);
- **KONTRA** (na protivničku licitaciju u boji ili bezadutu);
- **REKONTRA** (na protivničku kontru).

U toku licitacije primjenjuju se sljedeća pravila:

- licitacija je uvijek progresivna, tj. mora se licitirati ili viša boja, odnosno bezadut na istom nivou, ili licitirati bilo koja boja ili bezadut na višem nivou. Prva pozitivna licitacija (licitacija koja nije pass) naziva se **OTVOR**, igrač koji ju je licitirao **OTVARAČ**, a njegov saigrač na liniji **PARTNER OTVARAČA**;

- licitacija je završena onda kada tri igrača zaredom kažu pass osim u prvom krugu licitacije kada nakon tri licitacije pass i četvrti igrač po redu ima pravo da otvori licitaciju;

- licitacija se može započeti na bilo kojem nivou, a u toku licitacionog ciklusa licitirati skokovito, tj. preskakanjem boja i nivoa igre;

- unutar licitacionog ciklusa igrači se mogu uključivati kada su na redu, bez obzira da li su do tada licitali pass ili neku drugu licitaciju. Prva pozitivna licitacija protivničke strane nakon otvora otvarača ili bilo koje licitacije partnera otvarača naziva se **INTERVENCIJA**.

Po završetku licitacije pristupa se izvođenju igre, uz poštivanje sljedećih pravila:

- igru izvodi par koji je izlicitirao najviši kontrakt. Igru izvodi igrač toga para koji je u toku licitacionog ciklusa prvi spomenuo boju završnog kontrakta ili bezadut. Ovaj igrač se naziva **IZVOĐAČ** (engleski: declarer);

- igru započinje igrač koji se nalazi lijevo od izvođača. On odigrava jednu kartu iz svog lista i taj momenat se naziva **ATAKIRANJEM**. Nakon toga, partner izvođača izlaže svoje karte licem prema gore i složene u četiri vertikalna reda po bojama i jačini karata, pri čemu, ako se igra kontrakt u boji, karte izlicitirane boje stavlja sa svoje desne strane. Od toga momenta taj igrač, koji se naziva **MRTVAC** (engleski: dummy), učestvuje u igri samo dodajući karte koje mu odredi partner, tj. izvođač. Izložene karte na stolu nazivaju se **STOL**.

Igra se nastavlja na taj način što izvođač pokušava sa kartama koje drži u ruci (**RUKA**) i otvorenim kartama stola ostvari što je moguće više štihova, a protivnička strana koja je završetkom licitacije postala **ODBRANA** nastoji ga u tome spriječiti osvajajući štihove za sebe.

Izigravanje se odvija prema sljedećim pravilima:

- ukoliko igrač posjeduje boju koja se igra u određenom štihu, mora na nju odgovoriti;

- ukoliko igrač ne posjeduje boju koja se igra u određenom štihu, može odbaciti bilo koju kartu ili sjeći adutom. ADUT predstavljaju karte boje koja je izlicitirana kao završni kontrakt. Ukoliko se, međutim, igra bezadutski kontrakt, štihove osvajaju samo visoke karte, odnosno ne postoji mogućnost osvajanja štihova sječom;

- štih osvaja igrač koji je odigrao najvišu kartu u jednom krugu, odnosno onaj koji je sjekao najvišim adutom;

- igru uvijek nastavlja igrač koji je osvojio predhodni štih.

U takmičarskom bridžu igrači ne bacaju karte na sredinu stola, već ih slažu ispred sebe okrenute licem nadolje, i to vertikalno ako je ta linija osvojila štih, a horizontalno ako je taj štih izgubila. Na ovaj način nakon završetka dijeljenja moguće je izvršiti obračun osvojenih i izgubljenih štihova, odnosno, u slučaju potrebe, rekapitulaciju igre. U odnosu na izlicitirani kontrakt postoji mogućnost ostvarenja:

- prekoštihova (u slučaju da je odneseno više štihova nego što je izlicitirano);
- tačno odigranog kontrakta (ukoliko je osvojen upravo broj štihova koji je izlicitiran);
- ispodštihova ili padova (ukoliko se nije uspio odigrati izlicitirani kontrakt, pri čemu svaki štih manje predstavlja po jedan pad).

2. VREDNOVANJE REZULTATA

Obračun rezultata u bridžu je koncipiran da s jedne strane stimulise odigravanje viših nivoa kontrakta, ali se s druge strane kažnjavaju izlicitirani kontrakti koji se nisu uspjeli izigrati. Pored toga, u određenim slučajevima sisetem obračuna inicira licitiranje tzv. odbrambenih kontrakta, tj. kontrakta za koje parovi određenih linija unaprijed očekuju da se neće moći napraviti, ali se pretpostavlja da će i u takvoj situaciji protivnička strana uknjižiti manje poena nego da joj je prepušteno da igra svoj vlastiti kontrakt. Svi ovi elementi značajno obogaćuju igru, naročito u taktičkom i psihološkom planu. Obračun rezultata u bridžu se na prvi pogled može učiniti komplikovanim, ali uz malo vježbe brzo se usvajaju principi i logika vrednovanja kontrakta, što predstavlja jednu od osnova za razumjevanje igre u cjelini. Objašnjenje obračuna rezultata obuhvata:

- ranjivost (ili zonu),
- vrijednost štihova,
- vrijednost kontrakta,
- nagradne poene,
- vrednovanje prekoštihova,
- vrednovanje padova i
- vrednovanje kontriranih i rekontriranih kontrakta.

2.1. Ranjivost

Ranjivost (ili zona) predstavlja poziciju linije u odnosu na nagradne, odnosno kaznene poene koji se u datom dijeljenju mogu ostvariti. U bridžu postoje dvije pozicije, i to:

- pozicija "**NERANJIVI**" (ili "**VAN ZONE**"), u kojoj su nagradni poeni manji, ali su manji i kazneni poeni za neodigrane kontrakte;
- pozicija "**RANJIVI**" (ili "**U ZONI**"), u kojoj su nagradni poeni veći, ali su veće i kazne za neodigrane kontrakte.

Na turnirima kao i u slobodnim partijama pozicije ranjivosti su unaprijed određene i poznate igračima prije započinjanja licitacionog ciklusa. O algoritmima na osnovu kojih se definišu ove pozicije sada neće biti razmatrano.

2.2. Vrednovanje pojedinačnih štihova

Osnov za vrednovanje kontrakta čini vrijednost pojedinačnih štihova. Štihovi se vrednuju na sljedeći način:

- svaki štih u trefu i karonu vrijedi 20 poena.
- svaki štih u hercu i piku vrijedi 30 poena.
- prvi štih u bezadutu vrijedi 40 poena, a svaki naredni po 30 poena.

2.3. Vrednovanje kontrakta

Kontrakti se vrednuju tako što se vrijednost štih pomnoži s nivoom izlicitiranog kontrakta, npr.:

kontrakt 2♦ $2 * 20 = 40$ poena
 kontrakt 5♠ $5 * 30 = 150$ poena
 kontrakt 6NT $1 * 40 + 5 * 30 = 190$ poena

Podrazumjeva se da se navedenim vrednovanjem kontrakta dolazi do a priori vrijednosti kontrakta koja će se u stvarnosti jedino potvrditi ako se izigravanjem odnese upravo broj štihova koji je izlicitiran. U svim ostalim slučajevima izvršiće se korekcija rezultata, zavisno od toga da li su ostvareni prekoštihovi ili se kontrakt uopšte nije uspio napraviti.

2.4. Nagradni poeni

Pored osnovne vrijednosti kontrakta koji se izračunavaju na osnovu visine i boje izlicitiranog, odnosno izigranog kontrakta, kako je navedeno u predhodnoj tački, postoje i posebni nagradni poeni koji se dodjeljuju pod određenim uslovima. To su:

- nagradni poeni za izlicitiran i napravljen parcijalni kontrakt,
- nagradni poeni za izlicitiranu i napravljenju manšu,
- nagradni poeni za izlicitirani i odigrani slem,
- nagradni poeni za uspješno izlicitirani i odigrani kontrirani i rekontrirani kontrakt (biće razmatrani u sklopu objašnjenja kontriranih i rekontriranih kontrakta).

PARCIJALNI KONTRAKT je bilo koji kontrakt čija je vrijednost manja od 100 poena. To znači da parcijalni kontrakti obuhvataju:

- minorske kontrakte od 1-4 nivoa (20-80 poena),
- majorske kontrakte od 1-3 nivoa (30-90 poena),
- bezadutske kontrakte na prvom i drugom nivou (40 i 70 poena).

Nagrada za uspješno odigrane parcijalne kontrakte iznosi 50 poena, bez obzira na ranjivost.

MANŠA (engleski: game) predstavlja bilo koji izlicitirani kontrakt čija je vrijednost 100 poena i više. To znači da manše obuhvataju:

- minorske kontrakte na 5,6. i 7. nivou (100-140 poena),
- majorske kontrakte na 4,5,6. i 7. nivou (120-210 poena),
- bezadutske kontrakte od 3-7. nivoa (100-220 poena).

Nagrada za izlicitiranu i izigranu manšu iznosi 300 poena ako je par bio u neranjivoj, a 500 poena ako je bio u ranjivoj poziciji.

SLEM predstavlja licitacije na nivou šest (**MALI SLEM**) i nivou 7 (**VELIKI SLEM**). Nagradni poeni za izlicitiran i napravljen mali slem su 500 i 750 poena, a za veliki 1000 i 1500 poena u neranjivim i ranjivim pozicijama respektivno.

Prilikom obračuna nagradnih poena primjenjuju se sljedeća pravila:

- u slučaju da je izlicitirana i napravljen manša ne dodaju se poeni za parcijalni kontrakt,
- u slučaju da je izlicitiran i napravljen slem kumuliraju se poeni i za manšu i za slem.

2.5. Vrednovanje prekoštihova

Odneseni prekoštihovi se obračunavaju, odnosno ulaze u vrijednost izigranog kontrakta prema vrijednosti štih boje u kojoj je kontrakt igran. Ono što je bitno napomenuti jeste da prekoštihovi ne mogu biti osnov za dodjelu nagradnih poena za manšu ili slem ukoliko manša ili slem nisu izlicitirani.

2.6. Vrednovanje padova

Kao što je već rečeno, padovi predstavljaju svaki štih manje od potrebnog broja štihova da bi se napravio kontrakt. U slučaju neodigravanja kontrakta protivnička strana upisuje po 50 poena za svaki štih manje (tj. pad) u slučaju da je par koji je izigravao završni kontrakt bio neranjiv, odnosno po 100 poena za svaki pad ako je par bio ranjiv.

2.7. Vrednovanje kontriranih i rekontriranih kontrakta

Kontrom se strana koja ju je dala obavezala da će oboriti izlicitirani kontrakt protivničke linije, a rekontrom strana koja izigrava potvrđuje da će kontrakt napraviti. Kontra udvostručuje, a rekontra učtvorostručuje vrijednosti kontrakta, ali se istovremeno povećavaju kazne za neodigrane kontrakte. Ukupna (uvećana) vrijednost kontrakta predstavlja osnovicu za dodjelu nagradnih poena za manšu (naravno, ako joj je vrijednost 100 i više poena), ali ne može poslužiti za dodjelu nagradnih poena za slem ako slem nije izlicitiran prije nego što je kontrakt kontriran ili rekontriran. Kontrirani i rekontrirani kontrakti mogu rezultirati padovima, tačno odigranim kontraktima i kontraktima s osvojenim prekoštihovima.

- Kontrirani i rekontrirani padovi

Kontrirani padovi u neranjivoj poziciji iznose 100 poena za prvi pad, po 200 poena za 2 i 3 pad i po 300 poena za 4 i svaki naredni pad.

Kontrirani padovi u ranjivoj poziciji iznose 200 poena za prvi i po 300 poena za svaki naredni pad.

Rekontrirani padovi se računaju kao kontrirani padovi pomnoženi sa dva.

- Tačno napravljene kontrirane i rekontrirane kontrakti

Za tačno napravljene kontrirane i rekontrirane kontrakte, pored vrijednosti kontrakta i nagradnih poena za parcijalni kontrakt, manšu ili slem, par osvaja i dodatne nagradne poene za "DOBRU IGRU" koji za napravljen kontrirani kontrakt iznose 50, a rekontrirani kontrakt 100 poena.

-Kontrirani i rekontrirani kontrakti s prekoštihovima

Za napravljene kontrirani i rekontrirani kontrakt s prekoštihovima par osvaja poene za vrijednost kontrakta, nagradne poene za dobru igru i poene za prekoštihove. U poziciji neranjivi svaki kontrirani prekoštih vrijedi 100, a rekontrirani 200 poena. U poziciji ranjivi svaki kontrirani prekoštih vrijedi 200, a rekontrirani 400 poena.

Sljedeći grafički i tabelarni prikaz ilustruje način obračuna rezultata u bridžu:

OPIS		VRIJEDNOST
VRIJEDNOST ŠTIHOVA		
u ♣ i ♦		20
u ♥ i ♠		30
u bezadutu		prvi štih 40, naredni po 30
VRIJEDNOST PREKOŠTIHOVA		dodaju se na vrijednost izlicitiranog kontrakta prema vrijednosti štihova boje u kojoj je kontrakt izlicitiran
NAGRADNI POENI		
za parcijalni kontrakt		50
za manšu	neranjivi	300
	ranjivi	500
za mali slem	neranjivi	500
	ranjivi	750
za veliki slem	neranjivi	1000
	ranjivi	1500
za dobru igru	kontrirano	50
	rekontrirano	100
KONTRIRANI KONTRAKTI		
kontrirani padovi	neranjivi	prvi pad 100, drugi i treći po 200, svaki naredni po 300
	ranjivi	prvi pad 200, naredni po 300
kontrirani prekoštihovi	neranjivi	100
	ranjivi	200
REKONTRIRANI KONTRAKTI		
rekontrirani padovi	neranjivi	prvi pad 200, drugi i treći po 400, naredni po 600
	ranjivi	prvi pad 400, naredni po 600
rekontrirani prekoštihovi	neranjivi	200
	ranjivi	400

Primjeri:

- kontrakt 2♠, neranjivi, osvojeno 8 štihova $2 * 30 + 50 = 110$
- kontrakt 1NT, ranjivi, odneseno 10 štihova $1 * 40 + 3 * 30 + 50 = 180$
- kontrakt 3♣, ranjivi, osvojeno 12 štihova $6 * 20 + 50 = 170$
- kontrakt 4♥, ranjivi, osvojeno 11 štihova $5 * 30 + 500 = 650$
- kontrakt 6♥, neranjivi, odneseno 12 štihova $6 * 30 + 300 + 500 = 980$
- kontrakt 4♥, neranjivi, odneseno 8 štihova $2 * 50 = 100$
- kontrakt 6♦, ranjivi, odneseno 9 štihova $3 * 300 = 300$
- kontrakt 4♥ kontrirano, ranjivi, odneseno 10 štihova $4 * 30 * 2 + 500 + 50 = 790$
- kontrakt 2♠ kontrirano, neranjivi, odneseno 8 štihova $2 * 30 * 2 + 300 + 50 = 470$
- kontrakt 3NT kontrirano, neranjivi, odneseno 5 štihova $1 * 100 + 2 * 200 + 1 * 300 = 800$
- kontrakt 3♣ rekontrirano, ranjivi, odneseno 10 štihova $3 * 20 * 2 * 2 + 500 + 100 + 400 = 1240$
- kontrakt 6NT rekontrirano, neranjivi, odneseno 11 štihova $1 * 200 = 200$
- kontrakt 4♥ kontrirano, ranjivi, odneseno 7 štihova $1 * 200 + 2 * 300 = 800$

KONTRAKTI						
manše	7♣	7♦	7♥	7♠	7NT	veliki slem
	6♣	6♦	6♥	6♠	6NT	
	5♣	5♦	5♥	5♠	5NT	
	4♣	4♦	4♥	4♠	4NT	
parcijalni kontrakti	3♣	3♦	3♥	3♠	3NT	
	2♣	2♦	2♥	2♠	2NT	
	1♣	1♦	1♥	1♠	1NT	

3. LICITACIJA

Licitacija je prvi dio jednog bridž dijeljenja i u suštini predstavlja alat pomoću koga treba da se odgovori na pitanja: **ŠTA IGRATI I NA KOM NIVOU IGRATI?**

Osnovna je podjela svih sistema na **PRIRODNE I VJEŠTAČKE (ARTIFICIJELNE)**.

Upoznavanje sa osnovama sistema licitacije obuhvata:

- honersku i distributivnu vrijednost lista,
- potreban broj poena za pojedine kontrakte,
- opšta pravila licitacije, vrste licitacije i principe licitacije i
- uslove za otvor i pregled otvora.

3.1. *Honerska i distributivna vrijednost lista*

Osnovni faktor za donošenje odluke u vezi s tim da li i šta licitirati predstavlja kvalitet lista koji se određuje na osnovu tzv. **HONERSKIH I DISTRIBUTIVNIH** poena.

Honerski poeni označavaju jačinu lista sa stanovišta visokih karata (honera) koji se u njemu nalaze. Vrijednost pojedinih honera je:

- **AS** 4 poena
- **KRALJ** 3 poena
- **DAMA** 2 poena
- **PUB** 1 poen
- **10** 1/2 poena (samo u bezadutskim kontraktima).

Distributivni poeni se računaju na osnovu kratkoće, odnosno dužine boja koje posjedujemo u listu. Vrijednosti distributivnih poena su:

- za **DUBL** (dvije karte u jednoj boji) 1 poen
- za **SINGL** (jedna karta u nekoj boji) 2 poena
- za **ŠIKEN** (bez neke boje) 3 poena
- za **ŠESTU I SVAKU NAREDNU KARTU U BOJI** po jedan poen

Ukupna vrijednost lista se dobije kao zbir honerskih i distributivnih poena, ali njihova relativna važnost varira u zavisnosti od toga da li se igra adutski ili bezadutski kontrakt. U bezadutskim kontraktima važniju ulogu imaju honerski poeni i povoljniji za igru su **PRAVILNI** listovi, dok kod adutskih kontrakata veoma je bitna i distribucija i povoljnije ih je igrati kada se radi o **NEPRAVILNIM** listovima.

3.2. **MINIMALNO POTREBAN BROJ POENA ZA KONTRAKTE**

Na osnovu statističkih istraživanja došlo se saznanja o minimalno potrebnom broju zajedničkih poena za odigravanje pojedinih nivoa kontrakta.

NIVO IGRE	BEZADUTSKI KONTRAKTI	ADUTSKI KONTRAKTI
1	21 H	21 HD
2	22 - 24 H	22 - 23 HD
3	25 - 27 H	24 - 25 HD
4	28 - 29 H	26 - 27 HD
5	30 - 32 H	28 - 32 HD
6	33 - 36 H	33 - 36 HD
7	37+ H	37+ HD

Iz tabele se uočava da se za odigravanje bezadutskih kontrakta računaju samo honerski, a za odigravanje adutskih kontrakta honersko-distributivni poeni.